

УДК 635. 14: 631.559]:.661.152.5

ВПЛИВ ПРЕПАРАТІВ БТУ - ЦЕНТР НА УРОЖАЙНІСТЬ ПАСТЕРНАКУ

Дидів І.В., Дидів О.Й., Дидів А.І., Глоговський Л.В.

*Львівський національний університет
ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. Г. Ґжицького*

Пастернак (*Pastinaca sativa* L.) відноситься до групи коренеплідних овочевих культур, родини селерових (*Ariaceae* L.). Рослина дворічна, на першому році життя утворює коренеплід і листову розетку. На другому році життя формує квітконосні пагони, суцвіття і насіння. В їжу в основному

використовують тільки коренеплоди, листки під час контакту з шкірою людини можуть викликати біологічні опіки [2].

За вмістом вуглеводів ця пряно-смакова овочева культура займає одне з перших місць серед коренеплідних. В коренеплодах пастернаку міститься до 16% вуглеводів, вітаміну С (до 40 мг/100 г). Вони багаті на білки (19%), клітковину (2,4%), вітаміни В₁ (0,06 мг/100 г), В₂ (0,09 мг/100 г), РР. (0,1 мг/100 г), клітковину (16,4% сухої речовини). До складу ефірної олії входить актибутиловий спирт масляної кислоти, який і визначає своєрідний запах, що нагадує смак анісу або фенхелю. Важливе значення пастернаку для здоров'я людини зумовлене також високим вмістом золи (більше 1,1%), в якій переважає калій [7].

Пастернак крім харчової цінності має лікарські властивості: збуджує апетит, стимулює діяльність залоз внутрішньої секреції і обмін речовин, зміцнює стінки капілярів, знімає пропасницю і спазми, забезпечує сильну сечогінну дію, сприяє виведенню каменів та солей, є безпечним, бактерицидним і тонізуючим засобом. Він тамує біль при ниркових, печінкових та шлункових захворюваннях, відновлює статеву активність чоловіків, знімає пригнічений стан, роздратованість, поліпшує настрій. В старовинній медицині відвар з коренів пастернаку застосовували при набряках і водянці, ним рятувались під час простудної лихоманки і кашлю. Спиртову витяжку застосовували під час депресій і галюцинацій. В сучасній медицині з пастернаку готують деякі лікарські препарати. Він входить до складу препаратів бероксан, яким лікують псоріаз, а також використовують для гніздового випадання волосся [3, 4].

Біологічні препарати використовують для органічного виробництва. Ведення екологічно-безпечного господарювання дозволить вирішити проблеми охорони та відтворення родючості ґрунтів, зменшити забруднення навколишнього природного середовища синтетичними речовинами, збільшити біорізноманіття природних екосистем та отримати екологічно безпечну продукцію коренеплодів пастернаку, яка цінується на світовому ринку [6].

Дослідження із вивчення впливу біологічних препаратів на урожайність і якість пастернаку проводили впродовж 2023–2024 рр. на дослідному полі кафедри садівництва та овочівництва ім. проф. І. П. Гулька Львівського національного університету природокористування. Досліди закладали відповідно до методики дослідної справи в овочівництві та баштанництві [1].

Рослинні зразки для лабораторних аналізів відбирали й готували проби відповідно до «Методики проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин на придатність до поширення в Україні. Загальна частина» [5].

Сорт пастернаку німецької селекції Борис вирощували гребневим способом, насіння висівали у II декаді квітня. У дослідях застосовували біологічні препарати, які включені до Державного реєстру пестицидів та агрохімікатів, дозволених до використання в Україні. Схема досліду включала такі варіанти: 1) Обробка водою (контроль); 2) Грундфікс + Мікохелп – Фон; 3)

Фон + Органік баланс; 4) Фон + Гуміфренд; 5) Фон + Органік баланс + Гуміфренд. Ґрунт – темно-сірий опідзолений, забезпечення основними елементами NPK – середня.

В середньому за два роки досліджень врожайність коренеплодів пастернаку на контрольному варіанті (обробка водою) 32,4 т/га. Внесення біологічних препаратів у ґрунт (Ґрундфікс + Мікохелп – Фон) забезпечило приріст врожаю порівняно з контрольним варіантом на 2,6 т/га або 8,0 % .

При гребневому способі вирощування позакореневе внесення біологічного препарату Органік баланс було ефективним. Зокрема, врожайність пастернаку порівняно з фоном (Ґрундфікс + Мікохелп) зроста на 1,4 т/га і складала 36,4 т/га. За позакореневого внесення біологічного препарату Гуміфренд на фоні (Ґрундфікс + Мікохелп) врожай коренеплодів пастернаку складав - 36,8 т/га, що на 1,8 т/га більше за фон (35,5 т/га).

Необхідно зазначити, що сумісне позакореневе внесення біологічних препаратів Органік баланс + Гуміфренд на фоні (Ґрундфікс + Мікохелп) забезпечили найбільшу урожайність коренеплодів пастернаку 37,8 т/га, що забезпечило приріст врожаю порівняно з контрольним варіантом на 5,4 т/га або 16,6 % .

Якщо проаналізувати товарність коренеплодів за два роки, то необхідно відзначити, що найнижча товарність спостерігається на контрольному варіанті – 80 %. Біологічні препарати підвищували товарність коренеплодів пастернаку. Найвищу товарність коренеплодів пастернаку (92%) спостерігали на варіанті, де сумісно позакоренево вносили біологічні препарати Органік баланс + Гуміфренд на фоні (Ґрундфікс + Мікохелп).

Таким чином, врожайність, товарність і якість коренеплодів пастернаку за гребневого способу вирощування в умовах західного Лісостепу на темно-сірих опідзолених легкосуглинкових ґрунтах підвищується при використанні біологічних препаратів Органік баланс + Гуміфренд (позакоренево) на фоні Ґрундфікс + Мікохелп (ґрунтово).

Список використаних джерел

- 1.Бондаренко Г.Л. Яковенко К.І. Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві. Харків: Основа, 2001. 370 с.
- 2.Дидів І.В. Особливості вирощування пастернаку в умовах Західного регіону України. *Актуальні проблеми підвищення ефективності виробництва овочевої продукції: мат. тез Міжн. наук.-практ. конф.* Харків: ІОБ НААНУ, 2011. С. 98.
- 3.Дидів І.В. Вплив позакореневого підживлення мікроелементами на врожайність і якість пастернаку в умовах Західного регіону України. *Міжсвідомчий тематичний науковий збірник: овочівництво і баштанництво.* 2011. № 57. С. 141-145.
- 4.Дидів І.В., Полюшинський А. Ю. Продуктивність пастернаку залежно від удобрення в умовах західного Лісостепу України. Створення генофонду овочевих і баштанних культур з високим адаптивним потенціалом та

виробництво екологічно чистої продукції: матеріали тез Міжнародної науково-практичної конференції. (29 серпня 2014 р., с. Олександрівка, Дніпропетровська обл. Україна). Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. С. 120

5.Методика проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин на придатність до поширення в Україні. Методи визначення показників якості продукції рослинництва/за ред. С. О. Ткачик. Вінниця, 2016.159 с.

6. Непран І. В. Проблеми органічного виробництва в Україні. *Наукові засади сучасних технологій вирощування та підвищення ефективності зберігання сільськогосподарської продукції: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів і студентів* (Харків, 27-28 жовтня 2016 року). Харків, 2016. С. 174–177.

7.Сич З. Д., Сич І. М. Гармонія овочевої краси та користі. Київ: Арістей, 2005. 192 с.

Національний університет біоресурсів і природокористування України
 Національна академія аграрних наук України
 Інститут сільського господарства Полісся НААН України
 Інститут продовольчих ресурсів НААН України
 Інститут садівництва НААН України
 Актюбінський регіональний державний університет ім. К.Жубанова
 RAGT Semences
 Lulea University of Technology
 Університет прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф
 International Academy of Applied Sciences in Lomza

**Матеріали МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
 КОНФЕРЕНЦІЇ
 «ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА, ЛОГІСТИКИ ТА
 ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА»**

*присвяченої 110-річчю від дня народження видатного вченого,
 основоположника кафедри технології зберігання, переробки та
 стандартизації продукції рослинництва,
 завідувача кафедри з 1968 по 1987 рр.,
 доктора сільськогосподарських наук, професора
ЛЕСИКА БОРИСА ВАСИЛЬОВИЧА
 2-3 червня 2025 року*

Київ - 2025

Матеріали доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні технології виробництва, логістики та переробки продукції рослинництва» присвяченої 110-річчю від дня народження видатного вченого, основоположника кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва, завідувача кафедри з 1968 по 1987 рр., доктора сільськогосподарських наук, професора Лесика Бориса Васильовича, 2-3 червня 2025р./ Редкол.: Подпрятів Г.І. (відп. ред.) та ін. Київ, 2025. 260 с.

Матеріали доповідей подані в авторській редакції учасників конференції

Відповідальний редактор: Г.І. Подпрятів

Технічне редагування, комп'ютерна верстка: В.І.Войцехівський

Адреса установи:

Національний університет біоресурсів і природокористування України
(НУБіП України)

вул. Героїв оборони, 15, м. Київ

03041, Україна

<https://nubip.edu.ua>

Агробіологічний факультет: <https://nubip.edu.ua/structure/abf>

Кафедра технології зберігання, переробки та стандартизації продукції
рослинництва ім. проф. Б.В. Лесика:

<https://nubip.edu.ua/node/1106>

<https://nubip.edu.ua/node/25814>